

ANDRZEJ DERDZIUK OFMCap
Institut Teologii Moralnej KUL

DIALOG CHRZEŚCIJAN I MUZUŁMANÓW W STAMBULE SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM MIĘDZYRELIGIJNEGO

11 września 2015 r. w Stambule rozpoczęło się już piętnaste sympozjum w ramach dialogu chrześcijańsko-muzułmańskiego organizowane przez muzulmańskie Intercultural Dialogue Platform oraz przez przełożonych rodziny franciszkańskiej w Stambule. Organizacja dziennikarzy i pisarzy muzulmańskich KADIP, inspirowana przez Fetullaha Gülena, jest otwarta na dialog i poszukuje nowego sposobu kontaktu ze światem. Inicjatywa tego typu sympozjów zrodziła się wśród kapucynów w Yesilköy, gdy zauważyli oni konieczność nawiązywania kontaktów z wierzącymi muzulmanami, którzy są gotowi do poszukiwania platformy porozumienia. Od kilku lat sympozja organizuje rodzina franciszkańska złożona z braci mniejszych, franciszkańców konwentualnych i kapucynów.

Ubiegłoroczne spotkanie miało za temat altruizm. Przedmiotem tegorocznych dyskusji był *Szacunek dla sacrum*. Podjęto to zagadnienie w obliczu szerokiego nurtu sekularyzacji, która wypierając tradycyjne wartości religijne, wprowadza swoje własne propozycje, podnoszone do rangi współczesnego *sacrum*. Odpowiedzią ludzi wierzących jest poszukiwanie precyzyjnego określenia, czym jest *sacrum* i oczyszczenie go z naleciałości tego, co swoim świeckim charakterem przysłania orędzie o Bogu działającym dzisiaj. Istotne jest też prowadzenie człowieka wierzącego do głębszego poznania swojej religii, by w ten sposób, nie bojąc się kontaktu z inną kulturą, nie traktował innych jako zagrożenia.

Sympozjum obejmowało trzy sesje złożone z wystąpienia moderatorów oraz dwóch prelegentów po jednym ze strony muzulmańskiej i chrześcijańskiej. Spotkanie otworzył przewodniczący KADIP, zaś następnym mówcą był wikariusz apostolski w Stambule bp Louis Pelatre. Wskazali oni na potrzebę dialogu i konieczność wzajemnego poznawania się oraz przezwyciężania uprzedzeń. Pierwszej sesji przewodniczył prof. dr Kenan Gürsoy, były ambasador Turcji w Watykanie. Pierwszy referat

dra Bayrama Karci z Fatih University w Stambule ukazał perspektywę historyczną dziedzictwa oświecenia, które zapoczątkowało podważanie wartości *sacrum* na rzecz indywidualnej decyzji oświeconego rozumu, co doprowadziło do indywidualizmu i subiektywizmu. Marco Zeno Dal Corso z Instytutu Studiów Ekumenicznych w Wenecji zarysował perspektywę dzisiejszych form rozwiązywania konfliktów między religią i światem. Obok skrajnych form fundamentalizmu i relatywistycznego modernizmu rozmywającego wszelkie wartości, trzeba rozważyć konieczność znalezienia nowego języka wypracowanego w kontemplacji prawdy i w rozumnym przemyśleniu obecności religii w świecie. Potrzeba dzisiaj czytelnego świadectwa wiary, która nie będzie wykluczała innych z dostępności do łaski zbawienia.

Drugiej sesji przewodniczył dziekan wydziału teologicznego z Fatih University prof. Muhit Mert, który wskazał na strukturalny wymiar *sacrum*, które ma bronić nade wszystko życia ludzkiego i prowadzić do kontaktu z Bogiem. Prof. Mert podkreślił też konieczność odrzucenia przemocy jako narzędzia obrony *sacrum*. Jako pierwszy referat został zaprezentowany tekst o. Andrzeja Derdziuka OFM Cap z KUL, który omówił uprawnione formy domagania się szacunku dla *sacrum*. Podkreślając społeczną i kulturową wagę *sacrum* dla życia ludzkiego, referent z Polski położył nacisk na fakt, że podstawowym wymiarem obrony *sacrum* jest życie w wierności Bogu wyznawców określonej religii, którzy dobrze poznając swoją wiarę, są przekonani, że jest ona wartością, którą warto chronić i propagować. Brakiem respektu dla *sacrum* jest nie tylko podważanie przez obcych, ale też niezrozumienie jego wagi przez współwyznawców, którzy nie chcą kierować się w życiu miłosierdziem i życzliwością. Wykluczając użycie siły wobec mniejszości, domaganie się szacunku dla rzeczy świętych, musi prowadzić do ich racjonalnego przemyślenia w świetle odpowiedniości do rozumnej natury ludzkiej. Dopiero rozum otwarty na wiarę i wiara poddająca się rozumności mogą otworzyć człowieka na lepszy świat, budowany wraz z innymi ludźmi. Wskazując na przykłady nietolerancji w świecie, mówca podkreślił konieczność promowania pozytywnych wzorców bohaterów wiary, którzy są gotowi poświęcić swe życie dla Boga, nie naruszając przy tym podstawowych dóbr innych ludzi.

W referacie Cemala Özel wybrzmiały tezy o różnych czynnikach powodujących utratę szacunku dla *sacrum*. Obok uwarunkowań geograficznych i historycznych, mówca wymienił czynniki ekonomiczne, socjologiczne i pedagogiczne związane z formacją kulturową społeczeństwa. Rozwijający się indywidualizm oraz kult wolnego rynku i globalizacja stały się naczelnymi wartościami modernistycznej kultury, która w ten sposób pustkę po wartościach religijnych wypełnia pseudowartościami podniesionymi do rangi rzeczy nienaruszalnych. Istotnym wyzwaniem dla budowniczego dialogu w świecie jest posiadanie wpływu na media społecznościowe, które często stają się platformą sprzeciwu, ale nie potrafią niestety kreować pozytywnych idei łączących ludzi w kręgi osób troszczących się o dobro. Mocno zabrzmiało w ustach muzułmanina wezwanie do głośniejszego sprzeciwu wobec fundamentalizmu zagrażającego innym ludziom swoim agresywnym szerzeniem własnych idei.

Trzecia sesja obejmuje referaty poświęcone szacunkowi dla *sacrum* w świętych tekstach. Ze strony muzułmańskiej szacunek dla *sacrum* w Koranie przedstawił dr Demet Byraktar z Fatih University, który wskazał na znaczenie słowa „święty” oraz podkreślił konieczność pokojowego zabiegania o ochronę sfery *sacrum*. Ruben

Tierrablanca Gonzalez OFM, wikariusz generalny wikariatu apostolskiego Stambułu, który jest też głównym organizatorem całego przedsięwzięcia, zaprezentował perspektywę chrześcijańską na podstawie tekstów biblijnych mówiących o świętych osobach, miejscach, czasach i określonych formach zachowań, które wyrażają szacunek dla objawiającego się Boga. Najpełniejsze objawienie Boga dokonało się w Jezusie Chrystusie, który jest obecny wśród swego Ludu w sakramentach Kościoła.

Czwarta sesja, o charakterze podsumowującym, obejmowała wystąpienie ormiańskiej dziennikarki Vicihan Zifiloglu prezentującej dramatyczny wymiar obecności Ormian w Turcji. W innym referacie tej sesji przedmiotem rozważań Taceddina Kayaoglu, historyka i pisarza, była koegzystencja Seldżuków i Ottomanów w Turcji w perspektywie religijnej. Autorzy referatów, wskazując na trudności w pokonywaniu różnic kulturowych, podzielili się przekonaniem, że jest możliwe budowanie pokojowej syntezy, która uszanuje różne punkty widzenia i doprowadzi do tworzenia nowego społeczeństwa.

Symposium przebiegało w przyjaznej i życzliwej atmosferze. Obok obrad na sali konferencyjnej uczestnicy spotykali się na wspólnych posiłkach i na modlitwie oraz wymieniali poglądy na sprawy bieżące. Dyskusja podczas sesji ujawniła jeszcze wiele różnic w podejściu do rzeczywistości, ale daje nadzieję, że można się razem spotykać i dostrzegać sprawy, które dla ludzi wierzących są wspólnym wyzwaniem. Materiały spotkań międzyreligijnych wydawane drukiem są znakiem pragnienia utrwalenia doświadczenia dialogu i rozszerzania możliwości wzajemnego lepszego poznania się.

JERZY GOCKO SDB

Katedra Teologii Moralnej Społecznej KUL

KRONIKA INSTYTUTU TEOLOGII MORALNEJ KUL ZA ROK AKADEMICKI 2014/2015

I. STUDENCI

W nowym roku akademickim studia doktoranckie w Instytucie Teologii Moralnej KUL rozpoczęli: o. Marcin Derdziuk OFM^{Cap}, Małgorzata Dominiczak, Darya Halubkova, ks. Igor Iurkevych, ks. Jakub Kapelak, ks. Karol Kondracikowski, ks. Imants Medveckis, Sebastian Plichta oraz Monika Wojciechowska.